

Restauratie Zuid-Afrikahuis en het realiseren van 2 appartement

Opdrachtgever

Zuid Afrikahuis v.o.f.

T. 020-6249318, E. info@zuidafrikahuis.nl, zuidafrikahuis.nl

Ontwerper en
bouwbegeleiding

Bouwadviesburo van Zweeden BV

T. 020-6384227, E. info@vanzweedenbouwadvies.nl, vanzweedenbouwadvies.nl

Projectmanager

de Melker & Partners BV

T. 06-57313133, E. info@dmpart.nl, dmpart.nl

Constructeur

Duytsbouw
constructies

Duyts Bouwconstructies BV

T. 020-6847475, E. info@duyts.nl, duyts.nl

Bouwkundig aannemer

Bouwbedrijf van den Engel BV

T. 030-2613418, E. info@vandenengel.nl, vandenengel.nl

Dit project wordt mede mogelijk gemaakt door

Provincie
Noord-H

ZUID-AFRIKAHUIS

Jaarverslag 2015

VOORWOORD

Pagina 6

NEDERLANDS – ZUID-AFRIKAANSE VERENIGING

Pagina 7

STICHTING ZASM

Pagina 9

BIBLIOTHEEK ZUID-AFRIKAHUIS

Pagina 14

STICHTING STUDIEFONDS VOOR ZUID-AFRIKAANSE STUDENTEN

Pagina 23

Voor u ligt het jaarverslag van het Zuid-Afrikahuis over het jaar 2015. Misschien een niet helemaal correcte titel, en anders dan u gewend bent, want voorheen heette dit jaarverslag het 'jaarverslag van de organisaties gezeteld aan de Keizersgracht 141 te Amsterdam'. Ook het omslag is anders. Het jaar 2015 stond niet alleen in het teken van de verbouwing van het Zuid-Afrikahuis aan de Keizersgracht 141 te Amsterdam, maar ook werden er intensieve gesprekken gevoerd tussen de Nederlands Zuid-Afrikaanse Vereniging (NZAV) en de Stichting ZASM. Doel: één krachtige organisatie met één gezicht vanuit het vernieuwde Zuid-Afrikahuis.

Er werd dus niet alleen letterlijk verbouwd in 2015, maar ook figuurlijk. Deze 'verbouwingen' resulteerden in 2016 in een feestelijke opening van het volledig gerestaureerde Zuid-Afrikahuis en een samengaan van de Stichting ZASM met de NZAV. Het samengaan van de organisaties is uiterst zorgvuldig gebeurd. Dat betekent niet dat het doel alle middelen heiligt. Zo blijft bijvoorbeeld het Studiefonds SSF functioneren zoals het altijd heeft gefunctioneerd, met hoogstens wat accentverschuivingen.

Verbouwingen en een nieuw Zuid-Afrikahuis, dus ook een ander jaarverslag. U leest erover op de volgende pagina's.

September 2016

Mr. J. Donner voorzitter Stichting Zuid-Afrikahuis
Nederland (voorheen Stichting ZASM)

Jhr. Mr. M.L.E. Storm van 's Gravesande vice-voorzitter

Voor de NZAV was 2015 een bijzonder jaar. Naast de reguliere activiteiten was 2015 het jaar waarin de NZAV heeft besloten om samen met de Stichting ZASM verder te gaan. Het Hoofdbestuur heeft tijdens zijn vergadering in februari een voorstel voor een juridische fusie met Stichting ZASM goedgekeurd. Tijdens de Jaarvergadering van 6 juni 2015 hebben de leden hiermee ingestemd. Een eerste stap in de verdere samenwerking was dat de NZAV werd omgevormd tot een stichting – een rechtspersoon zonder leden dus. De leden van de NZAV zijn toen automatisch 'vrienden van het Zuid-Afrika Huis' geworden. De stichting is vervolgens opgegaan in de Stichting ZASM die haar naam heeft veranderd in de Stichting Zuid-Afrikahuis Nederland. Van de kant van de NZAV zijn Maarten Storm van 's Gravesande, Axel Buyse, Wiete Hopperus Buma en Arjan Waayer toegetreden tot het bestuur van de Stichting Zuid-Afrikahuis Nederland. Inmiddels zijn we al weer bijna een jaar 'samen op weg'.

Tijdens het openbare gedeelte van de Jaarvergadering op 6 juni heeft prof. dr. G.J. Schutte een lezing gehouden over de geschiedenis van de NZAV en de Stichting ZASM. Schutte, die van beiden voorzitter is geweest, schetste in een boeiend verhaal hoe de twee organisaties vanaf de oprichting van de Stichting ZASM in 1909 nauw aan elkaar verbonden waren.

In de zomer van 2015 is er een inkomend Jongerenproject geweest. Een groep van dertien studenten uit Zuid-Afrika en Namibië en twee begeleiders hebben drie weken door Vlaanderen en Nederland gereisd. Op het programma stonden bezoeken aan Hasselt, Leuven, Brussel, Maastricht, Den Haag, Rotterdam, Leiden, Amsterdam en de Veluwe. Kenmerkend voor het Jongerenproject is de combinatie van lezingen, verblijf bij gastgezinnen en toeristische activiteiten om een zo breed mogelijke kijk te hebben op de Lage Landen. Na bijna 135 jaar is er een einde gekomen aan de NZAV als zelfstandige vereniging. Door het samengaan onder een nieuwe naam is de toekomst van de NZAV echter beter gewaarborgd dan op eigen kracht. Het Maandblad, Jongerenproject en de Jaarvergadering zullen – nu met professionele ondersteuning van

het Zuid-Afrikahuis – worden doorgezet en waar nodig versterkt. Wij hebben vertrouwen in de toekomst en wij willen de leden van de NZAV danken voor hun betrokkenheid. We blijven rekenen op uw (kritische) ondersteuning als Vrienden van het Zuid-Afrika Huis!

MAANDBLAD ZUID-AFRIKA

Ook in 2015 verscheen het Maandblad Zuid-Afrika elf maal en werd zeer gewaardeerd door de lezers. De NZAV is de formele uitgever van het Maandblad. De betaalde oplage was 633 (december 2015). In december 2014 was dit 653. Een lichte teruggang. Daarnaast werd het blad gratis verspreid onder relaties en instanties. De oplage daarvan bedroeg 129 (december 2015). In 2014 was dit 132. Het bestuur van de NZAV is de hoofdredacteur, mw. Drs. I.Glorie erkentelijk voor haar inzet.

BESTUURSLEDEN NEDERLANDS ZUID-AFRIKAANSE VERENIGING (per 31 december 2015)

Ereleden

Prof.Dr. G.J.Schutte

Mw.drs. J.C. de Waard – Bijlsma

Bestuur

Jhr. Mr. M.L.E. Storm van 's Gravesande, voorzitter

Mr.drs. A. Waayer, vice-voorzitter

Mr.drs. L.M.C.N. de Jongh, secretaris

Mr. B.J.W. van Raaij ML, penningmeester

Jhr. Mr. A.W. Beelaerts van Blokland

Drs. W.L. Bronkhorst

Lic. A.J. Buyse

Drs. J.J. Cornelissen

Mw.Dr. H.C. Gall

Mr. J.J. van der Gouw

Mr. P. de Graaf

Dr. C. E. Hulstaert

Mr. F.M.E.J. Judo

ALGEMENE GANG VAN ZAKEN

In 2015 is verder gewerkt aan de renovatie van het gebouw Keizersgracht 141 en de bewerking van de archieven. In het verslag over 2014 is daar uitvoerig aandacht aan besteed. Beide processen waren aan het einde van 2015 nog niet geheel afgerond. Wel was het mogelijk het gebouw weer te gaan betrekken en het terugbrengen van bibliotheek en archieven in gang te zetten.

Naast het terugverhuizen is hard gewerkt aan de voorbereiding van de officiële heropening in februari 2016. Wij zien terug op drie mooie dagen waarop wij velen hebben mogen begroeten, waaronder onze sponsor, de NASPERS Groep, en de ambassadeur van de Republiek van Zuid-Afrika. Alle bezoekers zijn zeer te spreken over de resultaten van de ingrijpende renovatie.

Op het moment van schrijven van dit verslag wordt er gewerkt aan de finale afrekening met de aannemer. De bibliotheek is weer geopend en trekt weer de nodige studenten en andere belangstellenden. De leeskring is weer terug en ook de taalcursussen zijn weer begonnen. Voor de organisatie van de evenementen is een nieuwe medewerker aangetrokken die enthousiast bezig is om een goed programma neer te zetten en uit te voeren.

FINANCIËLE GANG VAN ZAKEN EN ANBI STATUS

Zoals uit de staat van baten en lasten blijkt was het resultaat van de stichting in 2015 € 94.165. In 2014 was het 'normale' resultaat voor bijzondere bate uit hoofde van het vrijvallen van de stille reserve in het pand € 485.466 positief. Het positieve resultaat is in beide jaren geheel te danken aan de ontwikkeling op de effectenbeurzen. Door aan- en verkopen van effecten werd in 2015 een resultaat behaald van € 6.247 negatief (2014: € 174.306 positief). Het ongerealiseerde koersresultaat bedroeg in 2015 € 316.304 (2014: € 530.379). De laatstgenoemde resultaten hebben mede geleid tot een stijging van het eigen vermogen van de stichting. Een verdere structurering van het beleid, waarbij nader wordt ingegaan op de aan beide adviseurs gegeven mandaten, zal

in 2016 worden afgerond door de vaststelling van een beleggingsstatuut. Voorop blijft staan dat de doelstellingen van de stichting, als verwoord in de statuten en zoals uiteengezet in de jaarrekening, het beste worden gediend met een “matig defensief” ingerichte portefeuille.

De uitgaven van de stichting beliepen in 2015 € 354.387 (2014 € 365.928). Een belangrijk deel daarvan heeft betrekking op personele lasten (€ 188.236 resp. € 171.841). Procentueel is dat 53% in 2015 en 47% in 2014. De stijging wordt veroorzaakt door de uitbreiding van de formatie en hogere reiskosten door het kantoorhouden in Alkmaar). Aan externe ondersteuning werd in 2015 een bedrag van € 108.140 besteed (2014: € 103.701). Procentueel is dat 30% in 2015 en 28% in 2014. De stijging wordt veroorzaakt door bijdragen aan enkele kleinere projecten naast onze vaste projecten.

De ANBI-status van de stichting vereist dat de stichting 90% van haar baten besteedt aan haar doelstellingen. Feitelijk houdt dat in

dat het vermogen van de stichting, afgezien van incidentele mutaties door erfstellingen en dergelijke, mag groeien met het inflatiepercentage. De nu in gang gezette processen van heroriëntatie (zoals in dit verslag verwoord) vormen een wezenlijke basis voor de jaarlijkse toets op onze ANBI-status.

BESTUUR

Het bestuur van de Stichting ZASM kwam in 2015 vijf maal bijeen. Het belangrijkste gespreksonderwerp was dit jaar, naast uiteraard het voortgangsoverleg over de renovatie, het invulling geven aan de wijze waarop onze stichting in de toekomst verder zou moeten gaan. Om in het nieuwe huis op de oude voet verder te gaan was voor het bestuur geen optie. In dat kader werd ook intensief overlegd met het bestuur van de Nederlands Zuid-Afrikaanse Vereniging (NZAV). Wij bereikten overeenstemming om als één organisatie verder te gaan. Daartoe zijn in de loop van 2015 diverse (juridische) stappen gezet. Het resultaat is dat op 13 mei 2016 de stichting ZASM is hernoemd en thans de naam Stichting Zuid-Afrikahuis Nederland draagt. Vanuit beide organisaties zijn bestuursleden aangedragen en vervolgens benoemd. Het bestuur is zich er van bewust dat hiermede geen einde is gekomen aan een proces, maar dat het slechts het begin is van een nieuwe periode. In die periode zal met kracht moeten worden gewerkt aan het geven van gestalte aan een eigentijdse invulling van de doelstelling van de stichting. Als onderdeel daarvan is een aantal commissies gevormd die daar, ieder voor het eigen onderdeel, invulling aan moeten geven. De commissies zijn:

- Bibliotheekcommissie
- Commissie publiciteit
- Evenementencommissie
- Commissie Jeugduitwisseling
- Commissie Fondsenwerving

Het Studiefonds SSF blijft als stichting doorgaan met haar werkzaamheden. Namens het bestuur had één van de bestuursleden, prof. dr. George Harinck, zitting in het curatorium

van de bijzondere Leerstoel Afrikaanse Taal- en Letterkunde. Tevens werd besloten tot de vorming van een Raad van Advies. De personele invulling van de diverse commissies was eind 2015 nog niet rond. Ook is een rooster van optreden opgesteld, waardoor ook aandacht moet en kan worden gegeven aan de werving van nieuwe bestuursleden.

ONDERSTEUNINGEN

In 2015 verleende de stichting ZASM financiële steun aan de zusterorganisaties SSF, NZAV en het Maandblad Zuid-Afrika. In Zuid-Afrika verschaft de ZASM projectmatige steun aan SASNEV (Suid-Afrikaanse Sentrum vir Nederland en Vlaandere). In de eerste plaats betrof dat de rondreis van de Nederlandse schrijver Arnon Grunberg in Zuid-Afrika; in de tweede plaats het schoolboekenproject, dat in 2016 zal resulteren in een speciaal lesboek voor Afrikaanstalige scholieren en ten derde ondersteuning van digitale projecten, zoals de website.

PERSONEEL

In 2015 had de ZASM drie werknemers in dienst:

Mw. C. De Maijer (bibliothecaris)

Mw. T. B. Tilkema - Fokke (assistent-bibliothecaris)

Drs. G. van den Berg (secretaris ZASM en directeur Zuid-Afrikahuis)

Mw. Dorr was ook in 2015 bereid een aantal uren per week te blijven werken ten behoeve van het Studiefonds. Ook in 2015 kon het Zuid-Afrikahuis rekenen op de vrijwillige inzet van mevrouw A. van Strien, en prof. Dr. G.J. Schutte. Het bestuur is hen erkentelijk voor hun inzet.

VOORUITZICHTEN VOOR 2016

Dit jaar zal niet alleen in het teken staan van het afwikkelen van de renovatie. Ook wordt op bestuurlijk niveau aandacht gegeven aan de instelling van de diverse commissies en aan de wijze waarop invulling kan worden gegeven aan een gestructureerd

overleg met een andere in Nederland gevestigde stichting die eigenaar is van het pand van waaruit de SASNEV (Pinelands (Kaapstad), Zuid-Afrika, haar werkzaamheden in Zuid-Afrika verricht.

ERKENNELIJKHEID

Het restaureren en renoveren van een grachtenpand en het op orde brengen en opnieuw huisvesten van een bibliotheek en archief is een enorme operatie. De stichting ZASM kon daarbij rekenen op de professionele ondersteuning van Bouwadviesburo Van Zweeden en Bureau de Melker & Partners, beiden uit Amsterdam. Het bestuur van de stichting ZASM is beide bureaus erkentelijk voor hun werk, dat getuigde van zorgvuldigheid, degelijkheid en professie.

Een woord van dank is ook op zijn plaats aan het Regionaal Archief te Alkmaar, waar de bibliotheek van het Zuid-Afrikahuis gehuisvest was tijdens de verbouwing in 2014 en 2015. Ook bedanken het Zuid-Afrikahuis en Zuid-Afrikahuis VOF de Provincie Noord-Holland voor het toekennen van een subsidie ten behoeve van de restauratie.

De grootste dank komt echter de heren Koos Bekker en Ton Vosloo van de NASPERS-groep toe, die met hun initiatief om financieel bij te dragen aan de restauratie van het Zuid-Afrikahuis datzelfde huis een nieuwe toekomst hebben gegeven.

BESTUUR STICHTING ZASM (per 31 december 2015)

Mr. J. Donner, voorzitter

Drs. F. Burgers, vice-voorzitter

Drs. G. van den Berg, ambtelijk secretaris en directeur Zuid-Afrikahuis

H.V. van Strien, penningmeester

Prof. Dr. G. Harinck

Drs. E. Pos

Prof. Dr. O.J. Praamsta,

Dr. H. Wels

INLEIDING

Het jaar 2015 stond bekend als het 'Alkmaar-jaar'. De grote archief- en bibliotheekklussen om de collectie te bewerken (saneren, ontdebellen en beschrijven van ongeïdentificeerd materiaal) bleken omvangrijker dan gepland.

Vanwege de daling van het aantal bibliotheekgebruikers in Alkmaar was en bleef er extra tijd over om deze klussen geklaard te krijgen. Op 1 december 2015 ging de bibliotheek in Alkmaar dicht voor bezoekers en begon de daadwerkelijke voorbereiding van de verhuizing terug naar Amsterdam. In de laatste week van 2015 werden alle collecties ingepakt in Alkmaar om in de eerste week van 2016 weer uitgepakt te worden in Amsterdam.

BEZOEKERS

De bibliotheek werd in Alkmaar in het verslagjaar 76 maal bezocht door 38 verschillende bezoekers. De daling die met de verhuizing naar Alkmaar in mei 2014 was ingezet, zette, zoals verwacht, door. Naast de dienstverlening aan de fysieke bezoekers is de

bibliotheek ook per telefoon en e-mail met verzoeken om informatie benaderd. De vragen die binnenkwamen varieerden van zogenaamde quick-references (adres- of bibliografische informatie) tot gespecialiseerde verzoeken. Het aantal telefonische vragen aan de bibliotheek bedroeg in het verslagjaar 93 stuks wederom minder, wellicht door de mindere bereikbaarheid per telefoon, per e-mail bleef het aantal verzoeken om informatie op peil: 1047.

Het totale aantal bezoeken en verzoeken om informatie in 2015 bedroeg daarmee 1216 en resulteerde in 246 uitleningen. Het totaal aantal bezoeken en verzoeken om info daalde slechts (in vergelijking tot 2014) met ongeveer 200, zo ook het aantal uitleningen.

In 2015 had de website (www.zuidafrikahuis.nl) 18.856 bezoekers die in totaal 143.830 pagina's hebben bekeken. Daarmee waren er weer minder bezoekers dan het jaar daarvoor (26.629), maar het aantal bezochte pagina's per bezoeker is omhoog gegaan (2014: 3,4, 2015: 4,6). Ook is de daling minder dan in 2014. Dat wijst er op dat de inhoud van de website hoger gewaardeerd werd dan in 2014.

De meest gebruikte termen waarmee onze website gevonden is blijven zuid (5.6%) en afrika (4.8%), maar die percentages zijn wel lager dan in het jaar daarvoor. Dat duidt er op dat bezoekers met meer verschillende zoektermen naar de website verwezen worden. Op de derde plaats staat geweld met 4.6%. De best bezochte pagina's in 2015 zijn contactpagina, webwinkel, bibliotheekpagina en de NZAV pagina. Het meest gedownload werd de catalogus van de Eybers kamer (868 keer). In het algemeen kan men stellen dat er vergeleken met 2014 minder bezoekers waren, die de website echter wel intensiever gebruikten.

AANWINSTEN

De collectie groeide in 2015 met 498 titels. Hiervan ontving de bibliotheek 305 nieuwe titels gratis en werden 193 titels

aangeschaft. Daarnaast werden ruim 200 oude titels ingevoerd, oud eigen materiaal, dus retro-invoer.

Het bestuur is voor de gratis boeken een aantal instanties in Zuid-Afrika veel dank verschuldigd: allereerst de uitgeverijen NB Uitgewers te Kaapstad, Protea Boekhuis te Pretoria, Umuzi te Kaapstad voor het schenken van de boeken, en daarnaast de Van Ewijck-Stigting te Kaapstad voor het subsidiëren van de onkosten voor verschepping van deze boeken naar Nederland.

Daarnaast gaven een aantal Nederlandse en Vlaamse uitgeverijen bij verschijning van een vertaalde Zuid-Afrikaanse titel of een aan Zuid-Afrika gerelateerde titel op verzoek vaak een geschenk-exemplaar aan de bibliotheek, hier noemen we graag onder grote dank: Stichting Ons Erfdeel, Uitgeverij Brevier, Uitgeverij Orlando, Uitgeverij Mozaïek, Uitgeverij Atlas Contact, Uitgeverij Cossee, Boom Uitgevers, Uitgeverij Querido, Kraal Uitgewers en Athenaeum-Polak & Van Gennep.

Van particuliere zijde mochten we incidentele schenkingen van (bestuurs-) leden, schrijvers, vertalers en particulieren aan de bibliotheek ontvangen, wij noemen hier: I. Glorie, N. Clarke, J. Smit, T. Palthe, R. van der Veer, W. Goris en P. Geljon.

Daarnaast ontvingen we van de nabestaanden van Cees van der Pluijm en Hans Zijt-Regtop collecties boeken voor de bibliotheek.

Wij willen allen op deze plaats hartelijk bedanken voor hun schenkingen.

LEESKRING

In 2015 is het weer gelukt acht reguliere Leeskring-avonden te beleggen. Deze avonden werden bij toerbeurt door de Leeskring-deelnemers zelf verzorgd. Gemiddeld werd een reguliere Leeskring-avond door twaalf personen bezocht.

SAI-REEKS

Het laatste deel van de SAI-reeks is in 2014 verschenen. Vanwege succes is van deze publicatie is in 2015 een aantal exemplaren bijgedrukt. In 2015 is er geen nieuwe publicatie in de reeks verschenen.

PERSONEEL

De dagelijkse leiding van de bibliotheek was ook in 2015 de primaire taak van de bibliothecaris van het Zuid-Afrikahuis, Corine de Maijer. Zij heeft de zorg voor het beheer en de uitbouw van de collectie, voor het gebruik daarvan door de klanten en initieert nieuwe projecten. Zij verricht allerhande bibliotheektechnische werkzaamheden ten behoeve van de bibliotheek en archief. Daarnaast voert zij verschillende organisatorische en administratieve activiteiten uit ten behoeve van het Zuid-Afrikahuis in het algemeen, bijvoorbeeld de boekendienst Egoli en de ledenadministratie van de NZAV/abonnementenadministratie van het Maandblad Zuid-Afrika. Samen met collega's en diverse vrijwilligers werkt zij aan de retrospectieve invoer van de bibliotheekcollectie in het huis en verwerkt zij schenkingen. Het dagelijks onderhoud van de website en de sociale media (facebook/twitter/wiki) van het Zuid-Afrikahuis behoort ook tot haar taken.

Tineke Dorr werkte in 2015 een dag per week in het Zuid-Afrikahuis, verdeeld in een halve dag voor de bibliotheek op vrijwillige basis en een halve dag voor het Studiefonds.

Beatrijs Tilkema werkte drie dagen per week als bibliotheek-assistent en één dag per week aan het archiefbewerkingsproject. Beatrijs hield zich in 2015 voornamelijk bezig met een groot ontdebeldproject en assisteerde Corine bij het project 'Ongeïdentificeerd bibliotheekmateriaal van de zolders en kelders van de Keizersgracht'. Alle stapels die her en der uit het gebouw tevoorschijn kwamen, zijn in Alkmaar geïdentificeerd en verwerkt in de bibliotheek of in de archieven. Daarnaast vond er ook een 'tijdschriften-saneringsproject' plaats. Deze drie projecten

hadden ten doel met een kleinere collectie terug te keren naar Amsterdam, wat dan ook gebeurde in de laatste week van 2015 en de eerste van 2016.

Aafke van Strien werkte één dag in de week als vrijwilligster in de bibliotheek. Zij verrichtte allerhande werkzaamheden.

Ook van de diensten van prof. dr. G.J. Schutte mochten we in 2015 weer gebruik maken. Zijn kennis omtrent alle collecties in het huis is essentieel bij de hulp die hij biedt bij het ontsluiten van nog ongeordende archieven in het Zuid-Afrikahuis.

METAMORFOZE

In 2015 heeft de bibliotheek twee Metamorfoze-aanvragen ingediend bij de Koninklijke Bibliotheek, welke zijn gehonoreerd. In het kader daarvan zullen in 2016 de tijdschriften Hollandsch Zuid-Afrika en het Maandblad Zuid-Afrika tot 1960 gedigitaliseerd worden, waarna ze via onze website en Delpher beschikbaar worden gesteld.

BIJZONDERE LEERSTOEL ZUID-AFRIKAANSE LETTERKUNDE UvA

Activiteiten van prof. dr. Ena Jansen

Het jaar 2015 heeft voor prof. Jansen in het teken gestaan van de publicatie van haar grote NWO-ondersteunde project over stedelijke huiswerkers in de Zuid-Afrikaanse geschiedenis en literatuur. Haar boek *Soos familie* is in het Afrikaans in mei verschenen bij Protea, mede dankzij een subsidie van het Hiemstrafonds. Het boek is in vijf Zuid-Afrikaanse boekwinkels gepresenteerd; in Stellenbosch, Kaapstad, Johannesburg, Pretoria en Bloemfontein. Tijdens deze feestelijke bekendstellingen verleenden Ingrid Winterbach, Antjie Krog, Sindiwe Magona en Gerit Olivier hun medewerking. Er waren interviews op TV op Prontuit op 9/9/2015 en Kwela op 30/9/2015, radio-interviews met Martelize Brink en Corina van der

Spoel van Skrywers en Boeke, en ander interviews in Rapport (10/5/2015) en op LitNet (13/5/ 2015 <http://www.litnet.co.za/ena-jansen-gesels-oor-soos-familie-stedelijke-huiswerkers-in-suid-afrikaanse-tekste/>), alsook recensies door LitNet en BookLover. Jansen heeft ook gesproken bij Leeskringen op Stellenbosch en in Johannesburg.

Een recensie van Jean Meiring voor de Naspers-kranten (<http://www.netwerk24.com/Vermaak/Boeke/n-Monument-vir-SA-huiswerkers-20150720>) wordt geprezen in een blog van Crito (<http://blogs.litnet.co.za/crito/2015/07/21/verandering-2/>). Andere recensies door o.a. Ingrid Glorie (MZA – sept 2015) en op Fine Radio Today (door Marina le Roux), als ook het feit dat het boek in academische tijdschriften en vrouwentijdschriften besproken werd zorgden voor verdere media-aandacht. Uitgeverij Cossee zal het boek in een Nederlandse vertaling uitgeven in 2016 (Bijna Familie, vertaling Riet de Jong-Goossens).

Colleges en scriptiebegeleiding

Thema van de jaarlijkse collegereeks voor derdejaars was het verband tussen Zuid-Afrikaanse literatuur en geschiedenis (feb. - mei 2015). Deze reeks is door 24 studenten gevolgd (14 UvA en 10 VU). De colleges werden gegeven in het PC Hoofthuis (UvA).

Promoties

Annemiek Recourt werkte voor het vierde jaar van haar promotietraject onder leiding van Ena en UvA-hoogleraar Boekwetenschap Lisa Kuitert aan een biografie van Jan Greshoff. Het schrijfwerk is voltooid en zij hoopt in 2017 te promoveren. Anthony Resnik werkt onder leiding van Ena en Carroll Clarkson, UvA-hoogleraar Engels. Zijn onderwerp is 'praise poetry' door zwarte dichters. In de loop van 2014 zijn twee nieuwe PhD-onderzoekers bij Jansen aangemeld: Tertius Kapp (die onderzoek doet naar bendes en in 2015 de Hertzog-prys voor zijn toneelstukken ontving) en Tycho Maas (die dankzij een EUROSABeurs in Stellenbosch onderzoek doet naar De Grevenbroeck).

Externe examiner (verslagen + mondelinge examens)

3 Ph D's: Fort Hare (Shamiega Chaudhari), UP (Jacobs + tentamen 31/7) en Stellenbosch (Sonja Loots + tentamen 25/11).

1 Masters Creative Writing: Wits (Diane H. Coetzer)

Activiteiten verband houdend met het Zuid-Afrikahuis

Ena besprak op 3 maart Marlene van Niekerks bundel Kaar voor de Leeskring.

Als gevolg van de verbouwing kon de volledige verzameling boeken en paraferalia van Elisabeth Eybers niet behouden blijven. Een deel is in 2015 naar het NALN (Letterkundig Museum) in Bloemfontein verscheept. De overdracht van de Eybers-boeken werd op 13 oktober feestelijk gevierd in het bijzijn van Jansen.

Lezingen

1. Paarl: 14 augustus - Afrikaanse Taalmuseum
<http://www.litnet.co.za/ena-jansen-se-toespraak-by-ommietafel-by-die-afrikaanse-taalmuseum/>

2. Bloemfontein: 13 oktober - NALN over Elisabeth Eybers en haar boekerij
<http://www.litnet.co.za/ena-jansen-oor-elisabeth-eybers-die-literere-dubbelburger/>

Congresreferaten

1. Jakarta 14-17 april; UI-kongres (Hotel Sintika, Depok). Referaat: "De keuken als contactruimte. Huiswerkers in Zuid-Afrikaanse stadsboeken" – wordt gepubliceerd in de congresbundel die in 2016 op cd verschijnt.

2. Pretoria 1-2 oktober; SA Akademie vir Wetenskap en Kuns (Brooklyn Gastehuis) Referaat: "Spanning in verband met huiswerkers. 'n Vergelyking tussen 'n globale geskiedenis en die Suid-Afrikaanse situasie".

Gastdocentschap Paramaribo, Suriname

13 juni – 6 juli: een collegereeks over de Zuid-Afrikaanse letterkunde voor 10 MA studenten van de Anton de Kom-universiteit (6 colleges). Ook openbare lezing en radio- en tv-interviews.

Publicaties**1. Boek**

Soos familie. Stedelijke huiswerkers in Suid-Afrikaanse tekste.
 Pretoria: Protea Boekhuis. 574 pp. ISBN 978 1 86919 953 1

2. Peer-reviewed artikel

"Histories of the Everyday. Domestic Workers in the South African Literary Archive". TNTL – December 2015.

3. Hoofdstuk in boek

"The Frontier of South African Backyards - A Very Local Peripheral Space"
 Voor Peripheral Visions in the Globalizing Present (verschijnt begin 2016)

4. Algemeen

Over Eybers 100 jaar (februari 2015):
<http://www.litnet.co.za/die-100ste-geboortehedenking-van-elisabeth-eybers/>

Over Soos familie (mei t/m nov 2015)
<http://www.litnet.co.za/author/ena-jansen/> en in o.a. VU alumniblad

Allerlei

Redactielid van twee online-tijdschriften LitNet Akademies en Journal of Dutch Literature

Redactielid van Tydskrif vir Geesteswetenskappe, Stilet en Tydskrif vir Nederlands en Afrikaans

Bestuurslid Zuid-Afrika commissie van Maatschappij der Nederlandse letterkunde

Volle lid van Suid-Afrikaanse Akademie vir Wetenskap en Kuns

Peer-review werk gedaan voor LitNet Akademies, Literator en Perspektief en profiel, voor Nederlandse Productiefonds, alsook voor de National Research Foundation (NRF).

Een bijgewerkt hoofdstuk over Ingrid Winterbach voor Perspektief en Profiel verschijnt in 2016.

Jansen schrijft het hoofdstuk over Afrikaans voor de catalogus Goede Hoop. Zuid-Afrika & Nederland 1600-1990, de tentoonstelling van het Rijksmuseum, Amsterdam in 2017.

Jansen is betrokken bij de voorbereidingen voor het Festival voor Afrikaans (april 2016) en de Week van de Afrikaanse roman (september 2016)

In 2016 ging Ena Jansen met emeritaat.

BESTUUR

Het bestuur van de Stichting Studiefonds voor Zuid-Afrikaanse Studenten vergaderde op 24 februari, 30 juni en 20 oktober. In januari werd een borrel voor de studenten georganiseerd.

De bestuurssamenstelling bleef ongewijzigd in 2015. De administratieve werkzaamheden werden door de secretaris grotendeels thuis uitgevoerd vanwege de renovatie van het Zuid-Afrika huis. De werkzaamheden beslaan ongeveer een halve dag in de week betaald door ZASM.

Op uitnodiging van ZASM bezocht voorzitter Zuid-Afrika. Zij onderzocht de mogelijkheden van samenwerking met fondsen in Zuid-Afrika. Zij nam deel aan een taalcongres en een geschiedeniscongres. Oude contacten werden aangehaald en nieuwe contacten gelegd. Naar aanleiding van een gesprek over de contacten met de Universiteit Wageningen besloot het bestuur in de vergadering van 20 oktober om de beurzen open te stellen voor alle studierichtingen.

Het aantal aanvragen dat toegekend werd bleef gelijk. Omdat de aanvragen het hele jaar ontvangen worden en het bestuur in principe twee keer per jaar vergadert (na de sluitingsdata 31 januari en 31 mei) werden drie aanvragen via de mail besproken. In 2016 wordt deze manier van werken geëvalueerd.

TOEGEKENDE BEURZEN (totaal 14)

Helanya Fourie ontving een reisbeurs in het kader van haar studie aan de Universiteit Utrecht MA Law and Economics (specialising in competition and regulation).

Azille Coetzee ontving een beurs van zes maanden om haar PhD in filosofie (joint degree Stellenbosch/VU) af te ronden.

Hennie Coetzee ontving een beurs van vier maanden om in het kader van zijn PhD in milieurecht aan de Noordwes Universiteit literatuuronderzoek te doen bij de Universiteit van Tilburg.

Sean Cornell ontving een beurs voor zes maanden om zijn stage bij het Internationaal Strafhof te Den Haag mogelijk te maken.

Nelien Smith werd voor zes maanden een beurs toegekend om in het kader van haar MA Drama en Theater aan de Universiteit van die Vrystaat aan de Universiteit Groningen te studeren.

Robyn Berghoff werd een beurs aangeboden van zes maanden in het kader van haar Research MA Linguistics aan de Universiteit Utrecht.

Feziwe Mpondo ontving een beurs voor zes maanden om in 2016 haar proefschrift te voltooien en verdedigen aan de Universiteit Maastricht. De werktitel van het proefschrift is: *The development of a tailored and contextually sensitive behaviour change intervention for heterosexual women who are at risk of HIV in the Eastern Cape Province, South Africa.*

Christie Swanepoel werd een aanvullende beurs toegekend voor vier maanden research aan de Universiteit van Amsterdam in het kader van haar PhD Economic History aan de Universiteit van Stellenbosch.

Carole Cilliers ontving een reisbeurs voor deelname aan de zomerschool *Sexuality, Culture and Society* die in augustus werd gehouden aan de Universiteit van Amsterdam.

Adrie Fourie werd een reisbeurs toegekend in het kader van haar MA studie in architectuur aan de Universiteit van de Witwatersrand voor deelname aan de post-graduate diploma course on *Green Cities for Eco-Efficiency* aan de Erasmus Universiteit te Rotterdam.

Janet Vermaak werd in het kader van haar MA studie in Afrikaans en Nederlands aan de Universiteit van Stellenbosch een beurs voor een half jaar toegekend aan de Universiteit Leiden.

Aan **Gert Duursema** werd voor de tweede keer een reisbeurs verleend voor zijn onderzoek bij de Theologische Universiteit Kampen in het kader van zijn proefschrift over Willem Daniël Jonker.

Sarah Erasmus werd een beurs toegekend van drie maanden om onderzoek te doen in het kader van haar PhD Food Science (*The authentication of regionally unique South African lamb*) aan de Universiteit Wageningen.

Landi Raubenheimer werd een reisbeurs toegekend om in het kader van haar PhD Film Theory aan de Universiteit van Johannesburg onderzoek te doen aan de Universiteit Groningen. Zij volgt de modules Film Analysis en Film Theory.

BESTUUR STICHTING STUDIEFONDS VOOR ZUID-AFRIKAANSE STUDENTEN (per 31 december 2015)

Mw. dr. H.C. Gall, voorzitter
Mw. drs. G.M. Kragtwijk, vice-voorzitter
Mw. T. Dorr, secretaris
P. Zweers, penningmeester
Mw. drs. C.C.J. Gerards
Dr. F.H. Kamsteeg
Dr. G. van der Schyff

GEGEVENS ZUID-AFRIKAHUIS (per september 2016)

Zuid-Afrikahuis

Keizersgracht 141-C
1015 CK Amsterdam
Tel 020-6249318
Fax 020-6382596
www.zuidafrikahuis.nl

Bibliotheek

Corine de Maijer en Beatrijs Tilkema
info@zuidafrikahuis.nl

Archief

Drs. Jeltsje Stobbe
archief@zuidafrikahuis.nl

Evenementen en verhuur

Isabelle Vermeij
evenementen@zuidafrikahuis.nl

Directie, Zuid-Afrikahuis V.O.F. en Studiefonds

Drs. Guido van den Berg
vandenberg@zuidafrikahuis.nl

Zuid-Afrikahuis
Keizersgracht 141-C
1015 CK Amsterdam
Tel 020-6249318
Fax 020-6382596
www.zuidafrikahuis.nl

**Restauratie Zuid-Afrikahuis en
het realiseren van 2 appartement**

Opdrachtgever	Zuid Afrikahuis v.o.f. T. 020-6249318, E. info@zuidafrikahuis.nl, zuidafrikahuis.nl
Ontwerper en bouwbegeleiding	Bouwadviesburo van Zweeden BV T. 020-6384227, E. info@vanzweedenbouwadvies.nl, vanzweedenbouwar
	de Melker & Partners BV T. 06-57313133, E. info@dmpart.nl, dmpart.nl
Projectmanager	Duyts Bouwconstructies BV T. 020-6847475, E. info@duyts.nl, duyts.nl
Constructeur	Bouwbedrijf van den Engel BV T. 030-2613418, E. info@vandenengel.nl, vandenengel.nl
Bouwkundig aannemer	Bouwbedrijf van den Engel B.V. MAARSEN

Dit project wordt mede mogelijk gemaakt door Provincie Noord-H

ZUID-AFRIKAHUIS